

Aktuální vývoj autorského práva v digitálním prostředí s důrazem na právní úpravu Evropské unie

Abstrakt

Tato rigorózní práce navazuje na diplomovou práci z roku 2018 na téma Internet a autorské právo, která se obecně zabývala působností autorského práva v prostředí internetu a byla zakončena základním představením připravované reformy autorského práva na jednotném digitálním trhu v Evropské unii. Cílem této práce je proto reflektovat a analyzovat nejen výsledek této reformy, který byl v mezidobí na unijní úrovni završen a přehoupl se do fáze implementační na úrovni členských států, ale i jiný související vývoj, který se v oblasti autorského práva v posledních letech odehrál, s relevancí pro digitální prostředí a obecně informační společnost.

Práce je systematicky rozčleněna do dvou částí. První, více obecná část, vytváří teoreticko-právní základ práce, do kterého je zasazen následující výklad. První kapitola tak stručně představuje základní teoreticko-právní východiska pro autorské právo a odůvodnění jeho existence a nabízí přehled jeho hlavních právních pramenů relevantních pro digitální prostředí na třech úrovních: mezinárodní, unijní a české. Druhá kapitola se zabývá obecně vztahem autorského práva s jinými základními právy: nejprve rozebírá dotčené zájmy jednotlivých aktérů (od autorů přes producenty a poskytovatele autorskoprávního obsahu až po koncové uživatele) a následně pojednává o vyvažování těchto zájmů za účelem dosažení spravedlivé rovnováhy coby základního principu autorského práva. Z toho vyvěrají pro autorské právo určité limity, jejichž základní charakteristiku tato kapitola taktéž představuje, jakož i přístupy dvou nejvyšších evropských soudů, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie, při výkladu těchto limitů. Dílčím závěrem této kapitoly je postřeh, že autorské právo reagovalo na výzvy a nástrahy vyvolané technologickým vývojem spíše posílením autorskoprávní ochrany, přičemž se objevují obavy, že této tzv. autorskoprávní expanzi neodpovídá přiměřená limitace autorských práv.

Druhá část se již věnuje konkrétně směrnici o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, která je nejambicióznějším legislativním počinem autorského práva EU od přijetí tzv. informační směrnice v roce 2001 a která budila velká očekávání a vyvolala hlasitou odezvu. Třetí kapitola obecně představuje tuto směrnici a její hlavní věcné okruhy. Jádro celé práce pak představuje čtvrtá kapitola, která podrobně rozebírá nejvíce diskutované ustanovení celé směrnice, a sice článek 17 zakládající nová pravidla pro sdílení autorskoprávního obsahu nahrávaného uživateli na platformy pro sdílení obsahu online.

Toto ustanovení činí poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online primárně odpovědné za neoprávněné sdílení předmětů ochrany na jejich platformě ze strany uživatelů a prakticky je nutí (byť ne explicitně) zavést nástroje pro filtrování obsahu. Nejenže se toto ustanovení dotýká natolik základních otázek, jako jsou obsah práva na sdělování veřejnosti, odpovědnost poskytovatelů hostingových služeb založená na reaktivní povinnosti *notice-and-takedown* či harmonizace výjimek z autorského práva, ale zároveň je ukázkovým příkladem, jak složité je vyvažovat protichůdné zájmy v systému autorského práva.

V závěru práce jsou shrnuty její hlavní poznatky a myšlenky a obecně zhodnocen analyzovaný vývoj s výhledem do budoucna. Závěr podtrhuje názor autora práce ohledně potřeby větší reflexe zájmů uživatele v autorském právu a většího důrazu na vhodnou limitaci autorských práv.